

Resumé

Forskningsprojektet *Soldaten og samfundet* undersøger, hvordan Danmarks deltagelse i internationale militære operationer transformerer forståelsen af soldaten i forskellige civile og militære sammenhænge. Projektet består af tre delprojekter. Læs om dem på midtersiderne.

Finansiering

Projektet er udviklet på initiativ af forskerholdet. Projektet finansieres af Det Frie Forskningsråd: Kultur og Kommunikation (på baggrund af en vurdering fra et internationalt bedømmelsespanel).

Varighed

Projektperiode: 1. aug 2012 – 31. aug 2015.

Forskning

Kvalitativ forskning: dataindsamling foregår via felt- og dokumentstudier, indsamling af genstande, filmoptagelser og fotografering, deltagerobservation samt individuelle og kollektive interviews.

Demokratisk proces: deltagere i projektet får mulighed for at bidrage til udviklingen af analytiske perspektiver inden for den overordnede projektramme.

Deltagelse: frivillig og ulønnet. Alle bidrag behandles fortroligt. Alle deltagere tilbydes anonymitet. Alle, der har lyst til at bidrage med erfaringer og synspunkter, er velkomne til at kontakte projektleder eller delprojektansvarlige.

Formidling: forskningsresultaterne formidles i bøger og tidsskrifter, danske som internationale, faglige som populærvidenskabelige, samt i bidrag til udstillinger.

Website

http://anthropology.ku.dk/research/Research_areas/globalisation_conflict_and_security/soldaten_og_samfundet/

Forskerholdet

Projektleder: Birgitte Refslund Sørensen

Fra civil til militær

Thomas Randrup Pedersen, ph.d.-stipendiat
Institut for Antropologi
Københavns Universitet
Mail: thomas.pedersen@anthro.ku.dk
Tlf.: 3532 4376

Fra militær til civil

Birgitte Refslund Sørensen, lektor
Institut for Antropologi
Københavns Universitet
Mail: birgitte.soerensen@anthro.ku.dk
Tlf.: 3532 3463

Fra krig til kultur

Mads Daugbjerg, lektor
Institut for Kultur og Samfund
Aarhus Universitet
Mail: mads.daugbjerg@hum.au.dk
Tlf.: 8716 2128

Soldaten og samfundet

Antropologiske perspektiver

- (Hvordan) kan militærtjeneste og krigserfaring gøre soldater til stærkere mennesker?
- (Hvordan) kan soldaters erfaringer og færdigheder oversættes og anvendes på civile arbejdspladser og uddannelser?
- (Hvordan) spiller Danmarks krigsdeltagelse i nyere tid ind på dansk mindekultur og selvforståelse?

Fra civil til militær

Hidtil har der især været fokus på negative konsekvenser af udsendelse i internationale operationer. Ny forskning peger nu på, at flertallet af danske soldater oplever udsendelse som berigende, og politikere og officerer giver udtryk for, at danske soldater vender hjem som stærkere mennesker. Er det blot en romantisk krigsmyte, eller er der noget om snakken? Denne del af projektet udforsker sammenhænge mellem styrke, professionel som eksistentiel, og Danmarks nye krigsgeneration. Formålet er at skabe forståelse for det moderne soldaterlivs levede erfaringer, for hvad det vil sige at være soldat og menneske i dagens Danmark.

Med den danske Afghanistan-styrke som omdrejningspunkt stiller vi skarpt på følgende forskningsspørgsmål: 1) *Hvordan (om)danner militærtjeneste og udsendelse danske soldater som professionsudøvere og som mennesker i det 21. århundrede?* 2) *Hvordan, hvis overhovedet, knytter danske soldater militæret og krigen sammen med styrke og berigelse i forhold til andre, civile som militære?* 3) *Hvordan afprøver og forøger danske soldater deres professionelle værd og eksistentielle væren gennem engagementet med hinanden og andre, med ting og landskaber, venlige som fjendtlige?*

Fra militær til civil

Hvert år forlader soldater Forsvaret efter en eller flere internationale udsendelser og påbegynder en civil karriere. Skiftet fra den militære til den civile verden medfører faglige, sociale og personlige udfordringer for den enkelte soldat samt en vis tilpasning blandt civile kolleger. Dette delprojekt undersøger danske soldaters og civile arbejdspladser erfaringer med denne omstillings- og reintegrationsproces og belyser udviklingen af civil-militære relationer i det danske samfund.

Projektet indebærer deltagerobservation på udvalgte civile arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner samt interviews med relevante rådgivere og sagsbehandlere i Forsvaret og kommuner, arbejdsgivere og kolleger samt naturligvis soldater, som står over for eller er midt i omstillingen fra militær til civil.

Vi tager afsæt i tre overordnede forskningsspørgsmål: 1) *Hvordan oversætter Forsvaret soldaters militære viden, færdigheder og erfaringer til civile kompetencer?* 2) *Hvordan vurderer og bruger civile arbejdspladser og uddannelser soldaternes erfaringer og færdigheder?* 3) *Hvilke civile karrierer finder soldater særligt attraktive, og hvordan oplever de den civile arbejdsplads?*

Fra krig til kultur

Denne del af projektet fokuserer på soldaten som betydningsfuld kulturel figur. Vi undersøger, hvordan soldaten som person af kød og blod omsættes eller oversættes til soldaten som kulturelt eller nationalt symbol. Det handler altså om, hvad der sker med klassiske militære kvaliteter og begreber som fx pligt, opofrelse og heltemod, når krigen ude sætter aftryk hjemme. Vi kigger i dette delprojekt også på, hvordan de nye krige, som Danmark er involveret i, spiller ind på mindekulturen i bredere forstand og på markeringer af tidligere konflikter og deres følger. Formålet er at skabe forståelse for, hvordan vi som danskere, europæere eller verdensborgere forholder os til og bruger disse nye krige og militære figurer i vores selvforståelse.

Nogle nøglespørgsmål i denne gren af projektet er: 1) *Hvordan portrætteres soldaten og militæret i dag i kulturarvssektoren?* 2) *Hvordan får de nye fjendebilleder og nye "vennebilleder" form og tilslutning herhjemme?* 3) *Hvordan bruges disse billeder og fortællinger af de besøgende, og hvordan er de forbundet til forståelser af nation og hjemland?*

